

نشر طلایی

نویسنده: محمد کرام‌الدینی
مدیر تولید و برنامه‌ریزی: کاظم طلایی
ویراستار: افسانه حجتی طباطبائی
ویراستاران علمی: علیرضا باقری جبلی، فاطمه حسینی زواری
نمایه: سارا بخشی
تصویرگر: اکبر افشار
طراح گرافیک: مجید کاظمی
عکاسان بخش ایران: حسن مقیمی، سید بابک موسوی، هاتف همایی، فرهاد سلیمانی، فریبرز حیدری، امیر جعفری، مهدی دیباج، محمدصادق فرهادی‌نیا، فرامرز اسفندیاری
کاریکاتور: لاله ضیایی
شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۶۲۲۹ - ۶۲ - ۱
چاپ اول: ۱۳۹۵
شمارگان: ۵۰۰ نسخه
آماده‌سازی چاپ: واژه‌پرداز اندیشه

سرشناسه: کرام‌الدینی، محمد
عنوان و نام پدیدآور: پستانداران / محمد کرام‌الدینی؛ تصویرگر اکبر افشار؛ ویراستار افسانه حجتی طباطبائی، تهران: نشر طلایی، ۱۳۹۵.
مشخصات نشر: ۶۴ ص: مصور (رنگی)؛ (۲۹×۲۲) س.م.
فروست: دانستنی‌های جانوران ایران و جهان.
شابک: ۱۵۰۰۰ ریال: ۱-۶۲-۶۲۲۹-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: واژه‌نامه.
یادداشت: نمایه .
موضوع: پستانداران — ایران
شناسه افزوده: افشار، اکبر، تصویرگر
شناسه افزوده: حجتی طباطبائی، افسانه، ویراستار
رده بندی کنگره: ۱۳۹۵ ۵۴۲/۲/۴۴ QLV
رده بندی دیویی: [۵۹۹]
شماره کتابشناسی ملی: ۳۹۵۶۱۶۸

۰۶۶۴۸۳۰۶۶-۰۲۱-نمابر: ۰۶۶۴۱۵۲۳۳-۰۲۱-تلفن همراه: ۰۹۱۲۶۰۱۶۴۱۹

nashre.talaei@gmail.com

www.talaei.ir

همه حقوق چاپ و نشر این کتاب، برای نشر طلایی محفوظ است.

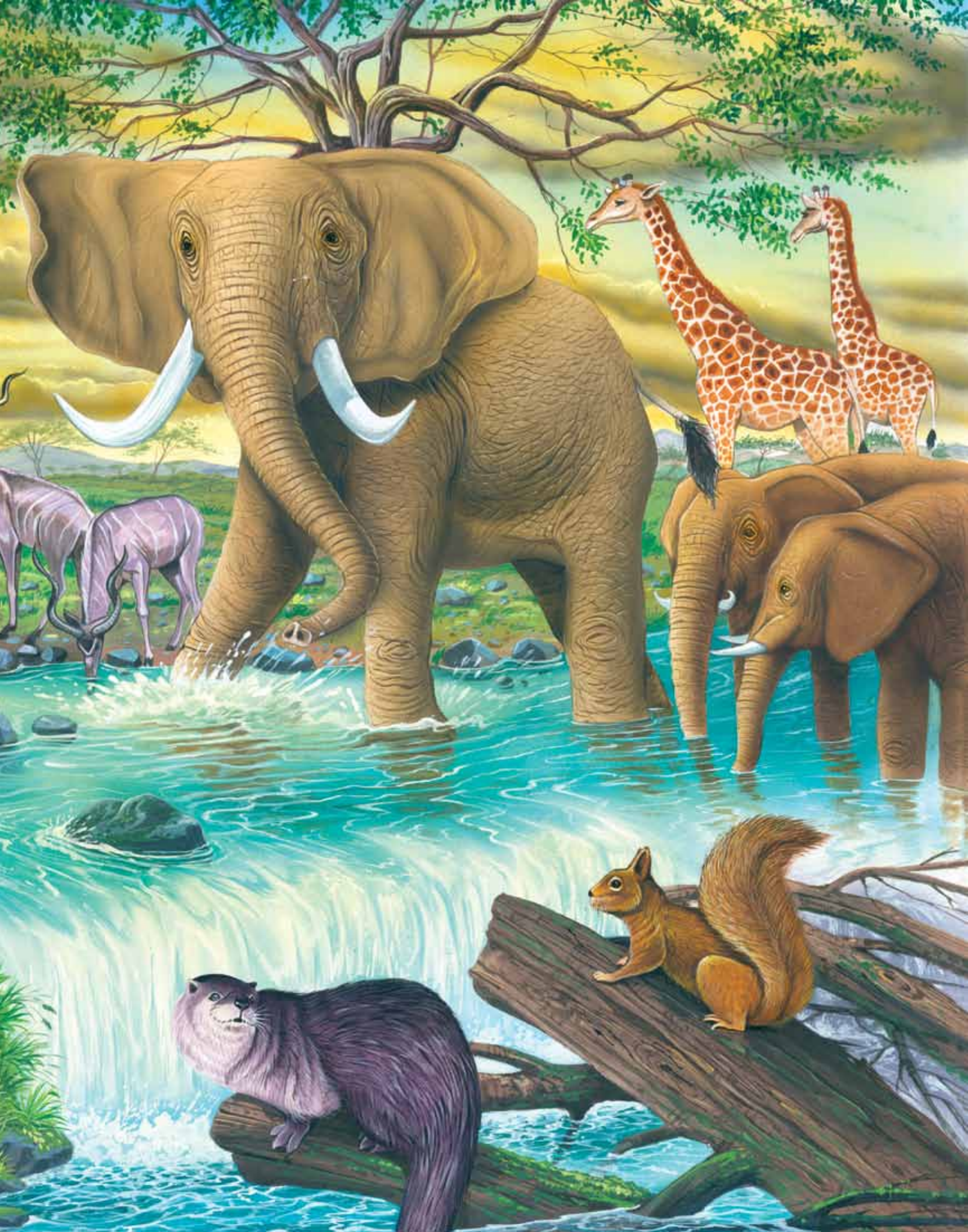
هرگونه بهره‌برداری از این اثر، به اجازه ناشر نیاز دارد.

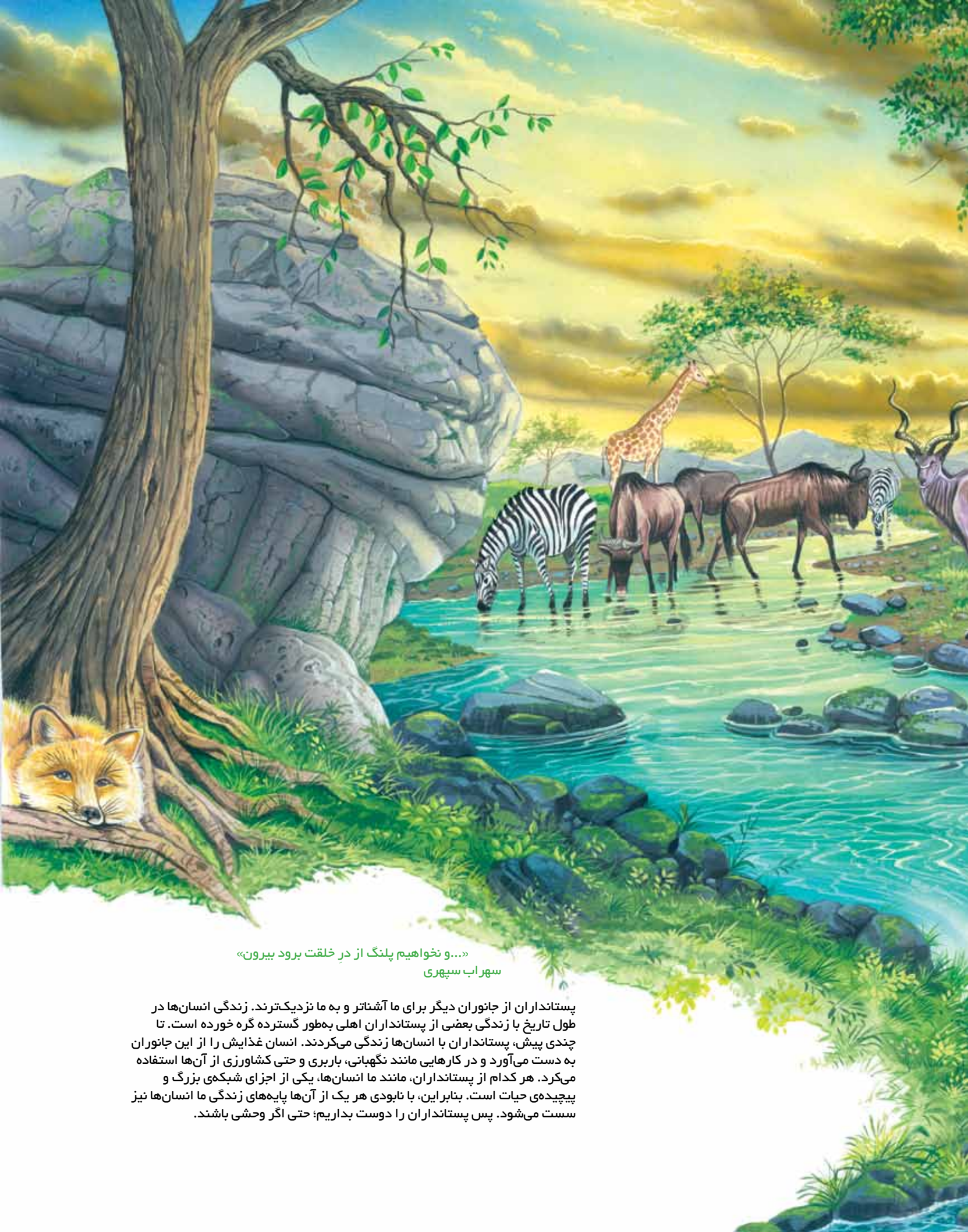
دانشتنی های جانوران ایران و جهان

پستانداران

محمد کرام الدینی
تصویرگر: اکبر افشار

«...و نخواستیم پلنگ از در خلقت برود بیرون»

سهراب سپهری

پستانداران از جانوران دیگر برای ما آشناتر و به ما نزدیک‌ترند. زندگی انسان‌ها در طول تاریخ با زندگی بعضی از پستانداران اهلی به‌طور گسترده گره خورده است. تا چندی پیش، پستانداران با انسان‌ها زندگی می‌کردند. انسان غذایش را از این جانوران به دست می‌آورد و در کارهایی مانند نگهداری، باربری و حتی کشاورزی از آن‌ها استفاده می‌کرد. هر کدام از پستانداران، مانند ما انسان‌ها، یکی از اجزای شبکه‌ی بزرگ و پیچیده‌ی حیات است. بنابراین، با نابودی هر یک از آن‌ها پایه‌های زندگی ما انسان‌ها نیز سست می‌شود. پس پستانداران را دوست بداریم؛ حتی اگر وحشی باشند.

۲۴

▶ پستانداران پرنده

۸

▶ پستانداران از کجا آمده‌اند؟

۲۶

▶ پستانداران شب‌گرد

۱۰

▶ پستاندار چیست؟

۲۸

▶ پستانداران گیاه‌خوار

۱۲

▶ رفتارشناسی

۳۰

▶ گوزن زرد ایرانی

۱۴

▶ پستانداران ایران

۳۲

▶ گورخر ایرانی

۱۶

▶ زیستگاه‌های پستانداران ایران

۳۴

▶ پستانداران شکارچی

۱۸

▶ مناطق با ارزش زیست محیطی ایران

۳۶

▶ سنجاقک‌ها و آسیابک‌ها

۲۰

▶ پستانداران کوچک

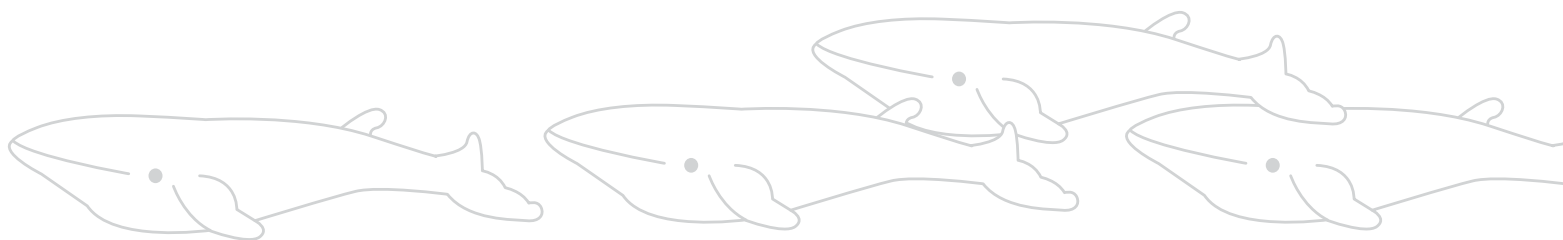
۳۸

▶ سگ‌سانان ایران

۲۲

▶ پستانداران بزرگ

فهرست

◀ گربه‌سانان ایران

۴۰

◀ خرگوش‌های ایران

۵۶

◀ ببر مازندرانی

۴۲

◀ خاریشت‌ها

۵۸

◀ شیر ایرانی

۴۴

◀ خرس‌ها

۶۰

◀ پلنگ ایرانی

۴۶

◀ نمایه

۶۲

◀ یوزپلنگ ایرانی

۴۸

◀ واژه‌نامه

۶۴

◀ فُک خزری

۵۰

◀ راسوها

۵۲

◀ جوندگان ایران

۵۴

پستانداران از کجا آمده‌اند؟

کسی به درستی نمی‌داند که پستانداران در چه زمانی و در کدام سرزمین پدیدار شده‌اند اما فسیل‌ها نشان می‌دهند که تبدیل دایناسورها به پستانداران از حدود ۲۲۵ میلیون سال پیش آغاز شده و حدود ۷۰ میلیون سال طول کشیده است. نخستین پستانداران شباهت زیادی به خزندگان داشته‌اند.

بهشت فسیلی ایران

فسیل‌های انواع آتلولوپ، زرافه، گربه‌سانان - از جمله ببر دندان خنجری - کفتار، اسب، اجداد فیل و کرگدن و نیز فسیل دندان یک انسان اولیه در مراغه پیدا شده است. این فسیل‌ها مربوط به ۷ میلیون سال پیش هستند. به همین دلیل، مراغه را «بهشت فسیلی ایران» می‌نامند.

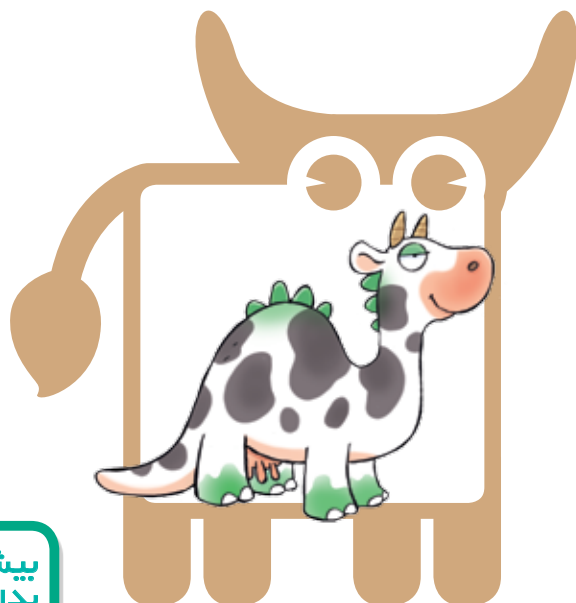
انواع پستانداران

تخم‌گذار و شیرده

پستانداران تخم‌گذار، مانند این پلاتی‌پوس، مثل خزندگان تخم می‌گذارند ولی مانند دیگر پستانداران به نوزاد خود شیر می‌دهند.

پستانداران را به سه گروه تقسیم می‌کنند: تخم‌گذاران، کیسه‌داران و جفت‌داران.

بیشتر
بدانیم

تا حدود دویست سال پیش، ساکنان اطراف منطقه‌ی فسیلی ایران در مراغه، وقتی استخوان‌های بزرگ فسیل‌های منطقه را می‌دیدند، تصور می‌کردند که متعلق به آدم‌های درشت هیکل، قوی و شاخ‌دار، یا اسب‌های شاخ‌دار و دیوهاست.

جد بزرگ

تریناکسودونت که جانوری به اندازه‌ی روباه بود، احتمالاً یکی از اجداد پستانداران است. این جانور در آفریقای جنوبی زندگی می‌کرد و گوشت‌خوار بود.

قدیمی‌ترین

قدیمی‌ترین اثر از پستانداران جهان فسیل جانوری ۱۰ سانتی‌متری است که به حشره‌خوار شبیه بوده و در آفریقای جنوبی کشف شده است.

رد پای پستانداران قدیمی در ایران

ردپاهای پستاندارانی که ۵۰ میلیون سال پیش در نزدیکی روستای «داش بولاغ» زنجان می‌زیسته‌اند و نیز رد پای پستانداران دیگری که در ساری، زنجان و سمنان بر جای مانده است، نشان می‌دهد که زمانی جانورانی شبیه کرگدن، فیل و آهو در این مکان‌ها زندگی می‌کرده‌اند.

کرگدن در ایران

اولین آثاری که از پستانداران ایران به‌جا مانده، رد پاهایی از سُم‌داران بزرگی است که به نظر می‌رسد اجداد کرگدن‌ها بوده‌اند. این ردپاها در روستای «چاه کند» بیرجند یافت شده‌اند.

جفت‌داران

پستانداران جفت‌دار بچه‌زا هستند و جنین آن‌ها در رحم مادر از راه جفت تغذیه می‌کند. همگی پستانداران ایران جفت‌دار هستند.

کیسه‌داران

پستانداران کیسه‌دار، مانند کانگورو، نوزادشان را نارس به دنیا می‌آورند و سپس آن را در کیسه‌ی زیر شکم خود پرورش می‌دهند.